

Waarom wachten op het ijs?

door Edward Swier

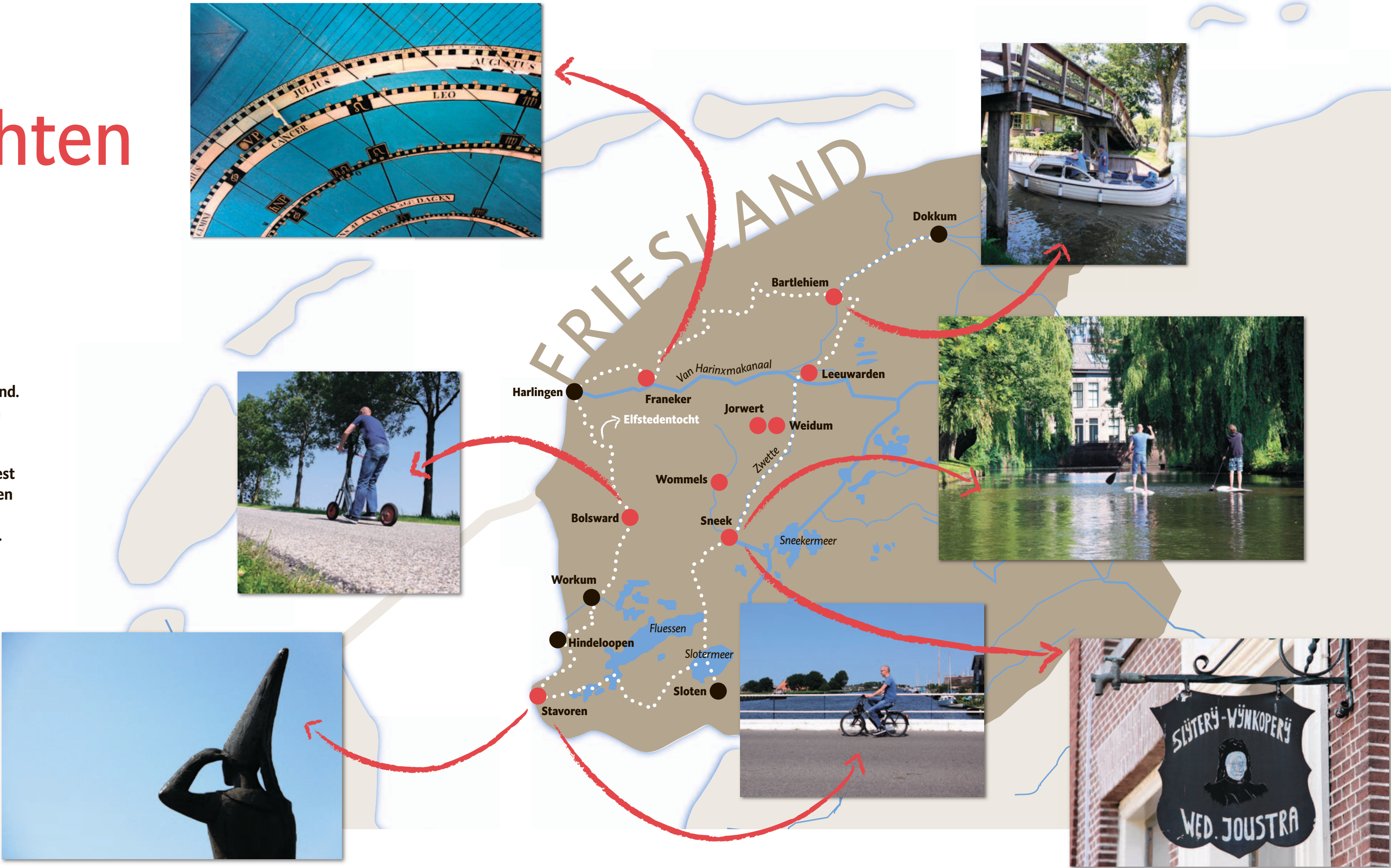
Het kwam er, zo was de indruk althans, de afgelopen twee winters bijna van. In Friesland raakten ze weliswaar nog niet van de kook, maar de rest van Nederland was in opperste staat van opwindning. Speciaal voor de groep die niet kan wachten op een volgende Elfstedentocht op de schaats, is er inmiddels een groot aantal zomerse alternatieven. Gewoontjes: met de fiets, lopend, per motor, auto. Of uitdagend: met de boot, solex, skeelers, step, sup, huijkar of kano. In een poging onze eigen Elfstedenkoorts wat te temperen, reisden we afgelopen zomer enkele dagen door Friesland. Na zeker 200 kilometer over grachten, jaagpaden, meren, én de gewone weg trekken we een ijskoude conclusie: waarom op de winter wachten? Ligt de start en finish van de Elfstedentocht op de schaats in Leeuwarden, onze trip begint, niet toevallig, in Bolsward. Hier is het met Pinksteren altijd een gekkenhuis. Op pinkstermaandag vertrekt er een gigantisch peloton fietsers voor hun Elfstedentocht. Een dag eerder gaat vanuit de Hanzestad ook een kleine groep stepers op pad. Achttien uur later zijn ze compleet gesloopt terug, hun schoenen versleten. Steppen is, ervaren we zelf, geen kinderspel. Het kost flink wat energie. Op de klinkertjes, in de beklimming van een heuse terp en langs de wonderige weilanden rond Bolsward komen we onszelf behoorlijk tegen. Na deze inspanning is het tijd voor een meer relaxte manier om de route – op eigen tempo – te verkennen. Eindelijk is het mogelijk de Elfstedentocht ook volledig per boot te voltooien. De laatste trots van Friesland is sinds 29 juni van vorig jaar open. De route was lange tijd niet in zijn geheel bevaarbaar. Met name het stuk van Berlikum via Bartlehiem naar Leeuwarden was lastig. Maar mede dankzij nieuwe schutsluizen kan het rondje nu wel gemaakt worden. Vaartuigen met een maximale diepgang van 1,30 meter en een doorvaarthoogte van 2,40 meter kunnen onder alle bruggen door. Het zal tot aanzienlijk meer vaarbewegingen leiden. Zittend op het nieuwe terras van Koffieën Theeschenkerij Bartlehiem, liggend naast hét bruggetje op hét kruispunt van dé Tocht der Tochten, beseffen we dat dit ook voor schaatsers goed nieuws is. Tal van bruggen zijn verhoogd, rijders hoeven aanmerkelijk minder diep te bukken. In Franeker, misschien wel de meest statige van de elf Friese steden, was een dergelijke ingreep niet nodig. Daar is in lang vervlogen tijden al goed nagedacht over een samenwerking tussen natuur en mens. Een wandeling door de universiteitsstad van

Fietsend, lopend, varend, steppend, kanoënd of suppend. De Friese elfstedentocht kan op talloze manieren – zeker elf – afgelegd worden. Dus waarom wachten tot het vriest dat het kraakt? Plan alvast een zomers alternatief voor de koude tocht langs elf steden.

weler, aan de hand van stadsgids Wiep Boddeus, levert verrassende inzichten op. Wat een historie, wat een schoonheid. Het Planetarium van Eise Eisinga is een must. De wolkammer van beroep – met sterrenkunde als hobby – gaf een pasklaar, ontkennend antwoord op de voorspelling van een dominee dat de aarde zou vergaan. In zijn huiskamer draaien de radertjes van het tussen 1774 en 1781 nagebouwde planetenstelsel nog altijd. Verrast door zoveel astronomisch vernuft van een autodidact, voelen we ons plots heel klein. De weidheid van het landschap zorgt voor nog meer rust in lijf en leden. We snijden, het is immers nu geen wedstrijd, een stukje af en trekken door terpdorpen als Wommels en Jorwert. Het

laatste beetje randstedelijke spanning valt van ons af in Weidum. Charmehotel én groene camping Weidumerhout, een prachtige, met oog voor duurzaamheid gerunde pleisterplaats van 3½ hectare, net onder Leeuwarden, ligt aan de Zwette. Hier rijdt het Elfstedenpeloton in de donkere ochtend de eerste kilometers. Zonde! Want bij daglicht blijkt het er prachtig. Wij krijgen de kans er een stuk te kanoën. Het menu van de chef smaakt na de inspanning nog beter. Na een prettige nacht komen we goed uitgerust aan in Sneek. Dat is maar goed ook. Nabij de prachtige Waterpoort wacht Jens, van Kitemobile, met een nieuwe uitdaging. We gaan 'suppen': sup staat voor stand-up-paddle. We krijgen een groot for-

maat surfplank en een peddel. Een zwembroek is niet nodig. Jens heeft vertrouwen in ons. Schoenen en sokken uit, broekspijpen oprollen en gaan! Snel hebben we de balans te pakken en staan we kaarsrecht. Maar dan wacht een verrassing, de historische Sneker binnenstad kent tal van bruggen. We moeten er onderdoor, op onze knieën. Dit was toch staand peddelen? Trots dat we niettemin zonder nat pak het eind hebben gehaald, denken we toch even aan diegenen die in september – in vier dagen tijd – de hele Elfstedentocht al suppend zullen gaan doen. Dat lijkt ons toch iets te gortig. Wil je dan nog van de omgeving genieten, dan moeten conditie en concentratie echt optimaal zijn. Voor een uur-tje of twee is het echter een hele belevenis.

Foto's met de klok mee, beginnend rechtsboven: Met een bootje onder het bruggetje van Bartlehiem door. Suppen staat voor staand peddelen. Haal een hartversterkertje bij Weduwe Joustra. Op de solex tuffend in de richting van Stavoren. Het vrouwtje van Stavoren kijkt uit over het IJsselmeer. Op de step dicht bij Bolsward. Het Planetarium van Eise Eisinga in Franeker. foto's Suzanne Laman

We zijn wel toe aan een hartversterkertje en al suppend hadden we al een adresje gespot. Achter de slijterij aan het Kleinzand ligt de nog originele, te bezichtigen jeneverstokerij waar in 1864 weduwe Anjette Joustra begon met het maken van Beerenburg. De zakjes kruiden (volgens recept van de Amsterdamse koopman Hendrik Beerenburg) worden hier, onder leiding van een achter-achter-achter-kleindochter, nog altijd een maand in grote ketels getrokken. De geur alleen al is een genot. Klaar voor consumptie worden de kruidige borrels 'vrijgegeven voor export naar Nederland'. Het kan dus nog Friezer! Als we even in Balk hebben gekeken hoe de Luts – 's winters wil het ijs hier maar matig aangroeien – er in de zomer bijligt,

gaan we voor ons laatste deel van de tocht naar Rijs. Anne van der Zee, eigenaar van verhuurbedrijf Op Paed, zet ons op een solex en wijst ons de weg richting Stavoren. Wat Van der Zee betreft, hoeven we de Elfstedentocht niet te volbrengen. De solex is zijns inziens niet gebouwd voor zulke lange tochten. Na 70 kilometer moet sowieso getankt worden, bovendien zijn de beestjes bijna 50 jaar oud. De tweetaktmotor snort echter prachtig. We trekken veel bekijks, worden zelfs aangemoedigd. Even voelen wij ons, ook al is de winter nog ver weg, echte Elfstedenrijders.

reageren? reizen@depersdienst.nl

WAAR EN WAT

- Op www.beleeffriesland.nl is alles over de genoemde en andere 'alternatieve' Elfstedentochten te vinden. De VVV's in Friesland hebben een handige kaart beschikbaar, met diverse routes voor onder anderen wandelaars, fietsers, automobilisten én huijkarren.
- De populaire Friese Elfsteden Rijkswieltocht wordt dit jaar wederom verreden op pinkstermaandag (9 juni). De inschrijving ervoor is inmiddels gesloten. Kijk op www.11steden.nl als je meer wilt weten.
- In september 2014 wordt de Elfstedentocht wederom al suppend volbracht. Meer weten hierover? Kijk dan op www.sup11citytour.com